

هیلدا تابا

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۱۲/۰۵

تاریخ پذیرش و انتشار: ۱۳۹۳/۱۱/۱۸

دکتر پروین صمدی

“Teaching in the dark is a questionable practice”

Hilda Taba (1902 – 1967)

تدریس یا آموزش‌یاری که در تاریکی انجام می‌شود را باید به پرسش گرفت (این جمله اشاره به مرحله‌ی تشخیص نیازها دارد، یعنی اگر نیازها شناخته نشود و نیازسنجی نکرد و به آموزش پرداخته شود گویی در تاریکی به کار تدریس پرداخته‌ایم).

مقدمه

تابا در هفتم دسامبر ۱۹۰۲ در روستایی کوچک در استونیا به دنیا آمد. او نخستین فرزند از فرزندان رابرت تابا بود. رابرت تابا مدیر مدرسه ابتدایی بود. هیلدا نخست در مدرسه پدر خود درس خواند و سپس به مدرسه دیگری رفت. در سال ۱۹۲۱ پس از فارغ‌التحصیل شدن از دبیرستان دخترانه ورا (Võru) تصمیم گرفت معلم دبستان شود. در پاییز همان سال، در آزمونی برای دریافت گواهینامه‌ی معلمی در سمینار آموزش شناسی تارتو^۲ شرکت کرد، اما مردود شد. پس از آن برای خواندن اقتصاد به دانشگاه تارتو رفت؛ اما از اقتصاد خوشش نیامد و تغییر رشته داد و به دانشکده فلسفه رفت و در رشته تاریخ و آموزش و پرورش درس خواند. از آنجایی که حقوق پدرش خیلی کم بود که بتواند از پس یک خانواده پرجمعیت و هزینه‌های تحصیلی هیلدا برآید، او پس از پایان ساعت‌های درسی به آموزش خصوصی دانش‌آموزان می‌پرداخت تا درآمدی به دست آورد. پس از فارغ‌التحصیل شدن از دانشگاه تارتو در سال ۱۹۲۶ با دادن گرنتی که از سوی بنیاد راکفلر به او داده شد، این فرصت را پیدا کرد تا برای ادامه تحصیل به امریکا رود. دانش خوبی که در دانشگاه تارتو در زمینه آموزش و پرورش به دست آورده بود به او کمک کرد تا بتواند طی یک سال در کالج برین مور فوق لیسانس خود را بگیرد. هنگامی که در کالج برین مور بود این فرصت را پیدا کرد که از مدرسه‌های پیشرفت‌گرا بازدید کند و به برنامه دالتون علاقه پیدا کند. او با پیمایش پیشینه‌های آموزشی و پرورشی آمریکایی، بنیان‌های آموزش و پرورش را در کارهای بوید بد^۳ (۱۹۲۱)، یک نویسنده و متخصص تربیتی شناخته شده در امریکا، پیدا کرد. در سال ۱۹۲۷ به دانشگاه کلمبیا رفت و در رشته فلسفه آموزش و پرورش درس خواند. در آن مدت با بسیاری از دانش‌پژوهان آمریکایی مانند ثورندایک^۴، مونروی^۵ تاریخ‌شناس و آموزش‌یار، و واشبورن^۶ دیدار کرد. با این همه بیشترین کسی که بر تابا اثر نهاد و پیوسته نوشته‌های او را می‌خواند جان دیوئی بود فیلسوف و متخصص تربیتی که شهرت جهانی دارد. استاد راهنمای پایان نامه دکتری او ویلیام کیلپاتریک^۷ یکی از همکاران دیوئی بود که در تاریخ آموزش و پرورش

p.samadi2013@yahoo.com

۱. دانشیار دانشگاه الزهرا

2. Tarto

3. Boyd. H. Bode

4. E.L. Thorndike

5. P. Monroe

6. C. Washburne

7. William H. Kilpatrick

به عنوان آغازگر متدی به نام متد پروژه برجسته بود. او بر روی پایان نامه تابا جمله‌ای نوشت و بیان کرد که آینده‌ای درخشان برای تابا پیش‌بینی می‌کند.

در سال ۱۹۳۱ که دوره دکتری را به پایان رساند به استونیا برگشت تا جای خالی پیتر پولد، استاد آموزش و پرورش خود در دانشگاه تارتو را که به‌طور ناگهانی از دنیا رفته بود پر کند. متأسفانه او برگزیده نشد و به‌شدت مأیوس شد و تصمیم گرفت به آمریکا برگردد. او در آمریکا سختی‌های زیادی را متحمل شد. در آغاز هیچ کاری پیدا نکرد و مجبور شد شغل‌های موقتی را عهده‌دار شود. پس از آن برای یک خانواده پولدار امریکایی کارکرد و به آموزش کودکان آن‌ها پرداخت. افزون بر آن او شهروندی آمریکا را نداشت و همواره از سوی دفتر اتباع بیگانه به اخراج از کشور تهدید می‌شد. بالاخره در سال ۱۹۳۳ به او سمتی به‌عنوان معلم زبان آلمانی داده شد و پس از آن مدیر برنامه‌ی درسی در مدرسه دالتون در اوهایو شد. مدرسه دالتون در پروژه مطالعه هشت ساله شرکت فعال داشت. تابا با شرکت در این مطالعه ارتباط نزدیکی با تایلر پیدا کرد. تایلر سرپرست کارکنان حوزه ارزشیابی این مطالعه بود. او تحت تأثیر دل‌بستگی تابا به پژوهش علمی و درک ژرف او از فرایندهای تربیتی قرار گرفت و او را به‌عنوان هم‌هنگ کننده برنامه درسی مطالعات اجتماعی استخدام کرد. در سال ۱۹۳۹ وقتی که کارکنان بخش ارزشیابی پروژه به دانشگاه شیکاگو انتقال یافتند تابا مدیر آزمایشگاه برنامه درسی شد و تا سال ۱۹۴۵ سرپرست آنجا باقی ماند. در اواخر دهه ۱۹۴۰ او به پژوهشگر تربیتی توانا و شناخته شده‌ای تبدیل شده بود. دو پروژه مهم، آغاز، طراحی و هدایت کرده بود: آموزش و پرورشی بین گروهی (۱۹۴۵-۱۹۵۱)^۱ و بازسازماندهی و ساخت برنامه‌های درسی مطالعات اجتماعی در کالیفرنیا (۱۹۶۷-۱۹۵۱). همچنین مشاور بسیاری از مؤسسه‌های محلی و مناطق آموزشی و پرورشی بود و در سمینارهای یونسکو در پاریس و برزیل شرکت می‌کرد.

تفکر و اندیشه‌های نظری هیلدا تابا حاصل تضادی از اندیشه‌های آموزشی و پرورشی (تربیتی) یونانی و امریکایی است که او در زمانی که پداگوژی می‌خواند تجربه کرد. او در سال ۱۹۳۱ تصمیم گرفت به لباس استادی در رشته علوم تربیتی در دانشگاه تارتو در آید و در استونیا زندگی کند؛ اما این سمت را به او ندادند. شگفت‌انگیزتر این‌که او نتوانست شغلی متناسب با شایستگی‌های خود را بیابد از این‌رو نویسنده‌ی رساله پویایی‌های آموزش: متدولوژی اندیشه‌های آموزشی و پرورشی پیشرفت گرایانه (۱۹۳۲) که بعدها شهرتی جهانی در میان متخصصان تربیتی به دست آورد تصمیم گرفت به امریکای شمالی بازگردد. این تصمیم‌گیری سبب شد تابا در آغاز سال‌های شغلی خود سختی‌های بسیاری را پشت سر بگذارد. بردی^۲ یکی از همکاران نزدیک تابا این‌گونه در مورد او می‌نویسد: تابا بسیار پرنرژی، پرشور، فعال و خستگی ناپذیر بود. او با آن‌چنان سرعت و شتابی در زندگی پیش می‌رفت که گاهی بدفهمی‌هایی برای اطرافیان پدید می‌آورد و دوستان و همکاران او اغلب خسته می‌شدند. او جثه‌ای کوچک داشت، بی‌پروا و سرحال بود و همیشه در سر هوای انجام دادن کاری را داشت.

تفکر استقرایی تابا

هیلدا تابا (۱۹۹۶) که الگوی روش تدریس تفکر استقرایی به او نسبت داده می‌شود معتقد است که مهارت‌های تفکر باید با استفاده از روش‌های تدریسی آموخته شوند که به‌ویژه برای آن مهارت‌های تفکر تدوین یافته‌اند. یکی از روش‌های نوین تدریس که معلمان با بهره‌گیری از آن می‌توانند تفکر استقرایی را در فراگیران پرورش دهند روش الگوی تفکر استقرایی است (شعبانی، ۱۳۸۹).

1. Intergroup
2. Brady

الگوی تفکر استقرایی موجب می‌شود شاگردان اطلاعات را گردآوری و آن را از نزدیک بررسی کنند، اطلاعات را به شکل مفاهیم سازمان دهند و یاد بگیرند که آن مفاهیم را کنترل کنند (فلدر، ۲۰۰۵).

مراحل اجرای الگوی تفکر استقرایی

۱- تکوین مفهوم

- الف- تعیین، برشماری و فهرست مطالب
- ب- گروه‌بندی بر اساس ویژگی‌های مشترک
- ج- عنوان‌دهی و طبقه‌بندی

۲- تفسیر مطالب

- الف- تشخیص و تعیین جنبه‌های شاخص تفسیر
- ب- کشف روابط و استنتاج
- ج- استنباط و تعمیم

۳- کاربرد اصول

- الف- پیش‌گویی نتایج، توضیح پدیده‌های جدید و فرضی سازی
- ب- توضیح و پشتیبانی از فرضیه‌ها
- ج- تصدیق پیش‌گویی

در الگوی تابا روش ارزشیابی ویژه‌ای باید طراحی شود تا بتواند قابلیت مورد انتظار در زمینه توانایی در اندیشیدن را اندازه‌گیری کند، در حالی که تایلر بر الگوی ارزشیابی هدف محور تأکید دارد به این معنا که ابتدا اهداف برنامه تدوین می‌شود و نحوه تدوین هدف‌ها به صورتی است که امکان بررسی دقیق آن‌ها را فراهم می‌سازد؛ به عبارت دیگر هدف از ارزشیابی، بررسی میزان دستیابی به اهداف برنامه درسی یا عملکرد دانش‌آموزان است.

مختصری پیرامون پروژه آموزش و پرورش بین گروهی

در پی جنگ جهانی دوم، امریکا به دلیل مهاجرت‌ها و ایجاد تفاوت‌های عمده در شیوه زندگی مردم دچار تنش زیادی شد. گروه پژوهشی تابا پروپوزالی در راستای بررسی امکان‌هایی برای افزایش سطح تحمل میان آموزنگانی که پیشینه‌های قومی و فرهنگی متفاوتی داشتند نوشتند و به آموزش و پرورش امریکا ارائه دادند. این پروژه پذیرفته شد و در سال ۱۹۴۵ در شهر نیویورک اجرا شد. تابا مدیر پروژه بود. موفقیت این پروژه سبب شد تا مرکز آموزش و پرورش بین گروهی در دانشگاه شیکاگو بنیان‌گذاری شده و ریاست آن به تابا داده شود. این برنامه‌های درسی بر چهار موضوع اصلی مرتبط با زندگی اجتماعی متمرکز شد که در شکل‌دهی تعصبات نقش داشتند: (۱) تفاوت در سبک زندگی خانوادگی، (۲) تفاوت در سبک زندگی در جامعه محلی، (۳) ناآگاهی از فرهنگ امریکایی (۴) رشد رابطه صلح‌آمیز میان افراد. برای گسترش دانش، درک، و نگرش در این حوزه‌های زندگی.

مختصری پیرامون پروژه ساخت برنامه درسی مطالعات اجتماعی

پروژه دوم و نهایی هیلدا تابا در سال ۱۹۵۱ شروع شد. در همان زمان او استاد تمام دانشگاه سانفرانسیسکو شد. او حالا به‌خوبی در حوزه‌های طراحی برنامه درسی، آموزش و پرورش بین گروهی، و رشد فرایندهای شناختی شناخته‌شده بود. شورای

آموزش و پرورش زمان بسیار زیادی در اختیار تابا قرار داد تا راهنماهای برنامه درسی را تدوین کند. مطالعه تفکر کودکان و همچنین تهیه راهنماها هفت سال به درازا کشید. این فرایند شامل نشست‌هایی با متخصصان محتوا، کارگاه‌های ضمن خدمت، و نوشتن، آزمون و بازنویسی راهنماها بود.

پروژه با شناسایی و تحلیل مشکلات معلمان در حوزه علوم اجتماعی آغاز شد. پس از این که معلمان تفاوت موجود بین برنامه درسی مورد استفاده و انتظارات را بیان می‌کردند، از آنان خواسته می‌شد تا واحدهای تدریس/یادگیری خود را تهیه کنند. از آنجایی که دانش معلمان برای ساخت برنامه درسی کافی نبود، سمینارها و نشست‌های مشورتی برگزار می‌شدند و آموزش ضمن خدمت برای آن‌ها فراهم می‌شد. معلمانی که واحدهای تدریس/یادگیری تازه‌ای را تهیه کرده بودند نخست در مدرسه خود آن را بررسی می‌کردند. سپس مورد بازبینی انتقادی قرار می‌دادند و دوباره آن را آزمون می‌کردند تا این که به نتایجی برسند که پاسخگوی نیازهای معلمان باشد. معمولاً برنامه درسی برای کل یک پایه ۵ تا ۸ واحد داشت. در آغاز مطالعه، برنامه‌ریزی گام‌ها و پروسه‌های کلی ساخت برنامه درسی و مسئولیت گروه پژوهشی بر عهده تابا بود؛ اما با افزایش تبحر کارکنان برنامه درسی وزارت آموزش و پرورش، این کار به تدریج به آن‌ها واگذار شد. هدف از این مطالعه این بود که الگویی انعطاف‌پذیر از بازنگری برنامه درسی فراهم شود که بر کوشش‌های به هم پیوند خورده معلمان و مدیران آموزشی و پرورشی‌ای که مسئول برنامه درسی بودند استوار گردد. بسیار مهم است که این مطلب را در خاطر داشته باشیم که بسیاری از ایده‌های نهفته در الگوی برنامه درسی تابا، مانند مفهوم برنامه درسی مارپیچی، راهکارهای تدریس استقرایی برای مفهوم‌سازی، تعمیم‌ها و کاربردها، سازماندهی محتوا بر اساس سه سطح (اندیشه‌های مهم، سازماندهی اندیشه‌ها، و واقعیت‌ها) و راهکار کلی او برای رشد تفکر از طریق برنامه درسی مطالعات اجتماعی به‌طور چشم‌گیری بر تهیه‌کنندگان برنامه درسی در دهه ۱۹۶۰ و اوایل دهه ۱۹۷۰ اثر نهاد.

او سخن از اهداف تربیتی به میان آورد و این هدف‌ها را در چهار طبقه قرارداد: دانش پایه، مهارت‌های تفکر، نگرش‌ها، و مهارت‌های آکادمیک. او هر طبقه از این هدف‌ها را به راهکار یادگیری/تدریس خاص خود پیوند زد. هیلدا تابا در ششم جولای ۱۹۶۷ در اوج توانایی آکادمیک خود از دنیا رفت.

Notes

* Edgar Krull (Estonia). Professor of Education and the Head of the Department of General Education at the University of Tartu. Ph.D. in education (1987). Main courses taught are educational psychology, curriculum studies and assessment of teaching skills. Major Field of research is teachers' professional development. Email: ekrull@ut.ee

1. This was caused by a strong intellectual and political influence of German nobleman landowners who settled in Estonia from the thirteenth century onwards. In spite of the incorporation of Estonia into the Russian Empire at the beginning of eighteenth century, the strong dominance of the German nobility in public life lasted until the beginning of the First World War and only started to weaken after the declaration of Estonian independence in 1918.

2. The Dalton Plan is an education system in which students accept as individualized contracts the work assigned to them. These contracts are actually monthly assignments. Students work at their own rates and do not depend on close guidance from their teachers, although they confer individually with the teachers.

The plan is named for the Dalton, Massachusetts, high school where Helen Parkhurst devised and, from 1913, perfected it (Dalton Plan, 1993).

3. Eight-year study was a large-scale investigation in the United States that was intended to compare the educational effectiveness of the thirty high schools whose works were based on the principles of

progressive education propagated by John Dewey and William Kilpatrick, compared to the educational outcomes obtained by the schools using conventional programmes and methods (see Lindgren, 1972, p. 310–11).

Major books authored and co-authored by Hilda Taba

- Taba, H. 1932. *The dynamics of education: a methodology of progressive educational thought*. London: Kegan Paul, Trench, Trubner & Co.
- Taba, H. 1952. *Intergroup education in public schools*. Washington, DC: American Council on Education.
- Taba, H. 1955. *School culture*. Washington, DC: American Council on Education.
- Taba, H. 1955. *With perspective on human relations: a study of peer group dynamics in an eighth grade*. Washington, DC: American Council on Education.
- Taba, H. 1962. *Curriculum development: theory and practice*. New York, NY: Harcourt, Brace & World.
- Taba, H. 1966. *Teaching strategies and cognitive functioning in elementary school children*. San Francisco, CA: San Francisco State College. (Co-operative Research Project, no. 2404.)
- Taba, H. 1967. *Teacher handbook for elementary social studies*. Palo Alto, CA: Addison-Wesley.
- Taba, H.; Elkins, D. 1950. *With focus on human relations*. Washington, DC: American Council on Education.
- Taba, H.; Brady, E.H.; Robinson, J.T. 1952. *Intergroup education in public schools*. Washington, DC: American Council on Education.
- Taba, H.; Levine, S.; Elzey, F.F. 1967. *Thinking in elementary school children*. San Francisco, CA: San Francisco State College. (Co-operative Research Project, no. 1574).
- Taba, H., et al. 1949. *Curriculum in intergroup relation: secondary school*. Washington, DC: American Council on Education.
- Taba, H., et al. 1950. *Elementary curriculum in intergroup relations*. Washington, DC: American Council on Education.
- Taba, H., et al. 1952. *Diagnosing human relations needs*. Washington, DC: American Council on Education.
- Taba, H., et al. 1955. *Diagnosing human relations needs*. Washington, DC: American Council on Education.
- Havinghurst, R.J.; Taba, H. 1949. *Adolescent character and personality*. New York, NY: Wiley.

References and bibliography

- Bode, B.H. 1921. *Fundamentals of education*. New York, NY: Macmillan.
- Brady, E.H. 1992. Hilda Taba as a prominent figure in educational science: her life and scientific career in the United States. In: *Jubilee Conference Hilda Taba–90: invited addresses and reports*, p. 7–14. Tartu, Estonia: University of Tartu.
- Costa, A.L.; Loveall, R.A. 2002. The legacy of Hilda Taba. *Journal of curriculum and supervision* (Alexandria, VA), vol. 18, no. 1, p. 56–62. 12
- Dalton Plan. 1993. In: *New Grolier Multimedia Encyclopedia - Release 6*. Novato, CA: Grolier Electronic Publishing, Inc.
- Durkin, M.C. 1993. *Thinking through class discussion*. Lancaster, PA: Technomic Publishing.
- Fraenkel, J.R. 1994. The evolution of the Taba curriculum development project. *The social studies* (Washington, DC), vol. 85, no. 4, p. 149–59.
- Gagné, R.M. 1985. *The cognitive psychology of school learning*, 4th ed. Boston, MA: Little, Brown & Co.
- Harshbarger, M. 1978. Taba, H. In: *Biographical dictionary of American educators*. Ed. by F. Ohles, vol. 3. West Port, CT: Greenwood Press.
- Isham, M.M. 1982. Taba, H. 1902–1967: pioneer in social studies curriculum and teaching. *Journal of thought* (San Francisco, CA), vol. 17, no. 3, p. 108–24.
- Joyce, B.; Weil, M.; Calhoun, E. 2000. *Models of teaching*, 6th ed. Boston, MA: Allyn & Bacon

- Kilpatrick, W.H. 1932. Foreword. In: Taba, H. *The dynamics of education: a methodology of progressive educational thought*, p. xi–xvi. London: Kegan Paul, Trench, Trubner & Co.
- Klarin, M. 1989. [About Hilda Taba’s academic career in the United States: research on opportunities of intergroup education.] *Haridus*, no. 12, p. 18–21. [In Estonian.]
- Klarin, M. 1992. [Hilda Taba’s career as seen from Russia.] *Haridus* [Education], no 12, pp. 47–48. [In Estonian.]
- Krull, E.; Kurm, H. 1996. [Hilda Taba—a worldwide known educator from Estonia: Taba’s biography, ideas, and impact on Estonian education.] *Retrospektiven in Sachen Bildung*, r. 2 (studien), no. 17.
(www.schulmuseum.at/publikationen/retrospektiven.doc)
- Lewy, A., ed. 1991. *The international handbook of curriculum*. Oxford, UK: Pergamon Press.
- Lindgren, H.C. 1972. *Educational psychology in the classroom*. 4th ed. New York, NY: John Wiley & Sons.
- Parry, L.J. 2000. Transcending national boundaries: Hilda Taba and the ‘new social studies’ in Australia, 1969 to 1981. *The social studies* (Washington, DC), vol. 91, no. 2, p. 69–78.
- Schon, D.A. 1987. *Beyond the stable state*. London: Temple Smith.
- Shaver, J.P., ed.. 1991. *Handbook of research on social studies: teaching and learning*. New York, NY: Macmillan Publishing Co.
- Taba, H. 1931. [Governing tendencies in American education.] *Kasvatus* [Education] (Tallinn), no. 3, p. 12–15. [In Estonian.]
- Taba, H. 1932. *The dynamics of education: a methodology of progressive educational thought*. London: Kegan Paul, Trench, Trubner & Co.
- Taba, H. 1962. *Curriculum development: theory and practice*. New York, NY: Harcourt, Brace & World.
- Taba, H. 1967. *Teacher handbook for elementary social studies*. Palo Alto, CA: Addison-Wesley.
- Taba, H., et al. 1952. *Intergroup education in public schools*. Washington, DC: American Council on Education.
- Tyler, R.W. 1969. *Basic principles of curriculum and instruction*, 2nd ed. Chicago, IL: University of Chicago Press